

8236
24 8 17

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτής Ν. Αχαΐας – Ανεξάρτητος

ΕΡΩΤΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Θέμα: Έχουν εγκαταλειφτεί τα «Ξενία»

Είτε δίπλα στη θάλασσα, είτε στο βουνό, είτε μέσα στον αστικό ιστό, είτε πάνω σε βασικούς οδικούς άξονες, τα «Ξενία» βρίσκονται πάντα στο καλύτερο σημείο κάθε περιοχής. Ξενοδοχεία, μοτέλ, οδικοί σταθμοί, τουριστικά περίπτερα, οργανωμένες παραλίες και λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις, κατασκευασμένες από τον ΕΟΤ τις δεκαετίες του '50 και του '60, που εντάσσονται στο λεγόμενο «Πρόγραμμα Ξενία», συναντάμε σε όλη την Ελλάδα. Τα κτίρια αυτά, βασισμένα στις αρχές του μοντερνισμού, αποτέλεσαν πρότυπα για την ιδιωτική πρωτοβουλία, καθώς η επωνυμία «Ξενία» ταυτίστηκε με την παροχή τουριστικών υπηρεσιών υψηλών προδιαγραφών, και συνέβαλαν καθοριστικά στην τουριστική ανάπτυξη του κάθε τόπου. Ταυτόχρονα αγαπήθηκαν (με εξαίρεση κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις) από την τοπική κοινωνία και αποτέλεσαν χώρο φιλοξενίας κοσμικών και κοινωνικών εκδηλώσεων. Από αρχιτεκτονικής άποψης, είναι η σημαντικότερη παραγωγή δημόσιων κτιρίων μεταπολεμικά και αποτελούν έκφραση της Ελληνικής Μοντέρνας Αρχιτεκτονικής, διεθνώς αναγνωρισμένης.

Δυστυχώς για την Ελλάδα, η ανασυγκρότηση της χώρας μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ξεκίνησε το '50, καθώς μεσολάβησε ο Εμφύλιος. Τότε ιδρύεται ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ), ο οποίος καλείται να αναπτύξει τον τουρισμό σε βασικό άξονα της ελληνικής οικονομίας σε μια εποχή που οι ιδιώτες επιχειρηματίες δίσταζαν να επενδύσουν στον τομέα αυτό, διότι οι προοπτικές για την απόδοση των τουριστικών επενδύσεων ήταν ακόμη υψηλού ρίσκου - το τουριστικό τοπίο ήταν «αφιλόξενο» ελλείπει οδικών αρτηριών, συγκοινωνιών, λιμανιών, αεροδρομίων, ηλεκτροφωτισμού κ.λπ. Υπό αυτές τις συνθήκες, ο ΕΟΤ ξεκινά την ανέγερση κρατικών τουριστικών μονάδων υψηλών προδιαγραφών, που απευθύνονται σε διεθνή τουρισμό υψηλών εισοδημάτων, για να φέρει πολύτιμο συνάλλαγμα σε μια τότε αναπτυσσόμενη χώρα.

Ο Οργανισμός εξασφάλιζε, εκτός από τη διαμονή των ξένων τουριστών, τη διαφημιστική προβολή, την πρόσβαση (κατασκευή οδικού δικτύου, εγκατάσταση συγκοινωνίας), τον ηλεκτροφωτισμό, την ύδρευση κλπ. του ξενοδοχείου, αλλά και της ευρύτερης περιοχής, η οποία πλέον είχε τη δυνατότητα να αναπτυχθεί τουριστικά και από ιδιώτες επιχειρηματίες που θα εξυπηρετούσαν τον τουρισμό χαμηλότερων εισοδημάτων.

Οι αρχιτέκτονες που έθεσαν την προσωπική τους σφραγίδα στο Πρόγραμμα είναι οι Χαράλαμπος Σφαέλλος και Περικλής Σακελλάριος στην πρώιμη φάση του Προγράμματος (1951-1957) και ο πρωτοπόρος αρχιτέκτονας της ελληνικής έκφρασης του μοντέρνου κινήματος Άρης Κωνσταντινίδης στην όψιμη φάση (1958- 1967), ο οποίος δημιούργησε ένα «εργαστήρι αρχιτεκτονικής» (Ι. Τριανταφυλλίδης, Γ. Νικολετόπουλος, Φιλ. Βώκος, Κ. Σταμάτης, Διον. Ζήβας, Αικ. Διαλεισμά) με κοινές αρχιτεκτονικές αρχές.

Αν θα θέλαμε να συνοψίσουμε τα βασικά αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά των «Ξενία», θα αναφέραμε τα εξής: ένταξη στο τοπίο, λειτουργική οργάνωση των κατόψεων, κάρναβος, λιτότητα της έκφρασης, διάκριση των δημόσιων από τις πιο ιδιωτικές λειτουργίες, σύνδεση του μέσα με το έξω, οργάνωση της κίνησης, τυποποίηση στον σχεδιασμό και την κατασκευή κλπ. Ο σχεδιασμός ξεκινούσε από το θέμα της ένταξης και έφτανε μέχρι τις κατασκευαστικές λεπτομέρειες.

Το 1967, με την επιβολή της δικτατορίας, ο Κωνσταντινίδης παραιτείται από τον Οργανισμό και ουσιαστικά το Πρόγραμμα σταματά. Στη συνέχεια, η κακοδιαχείριση, ο μαζικός τουρισμός, η προώθηση του σύγχρονου πολυτελούς τρόπου ζωής (που έρχεται σε αντίθεση με τη λιτότητα του μοντερνισμού) και η απαξίωση των εγκαταστάσεων οδήγησαν τα «Ξενία» στην παρακμή.

Σήμερα τα περισσότερα «Ξενία» είναι εγκαταλελειμμένα, ενώ κάποια έχουν ήδη κατεδαφιστεί (Ιωάννινα, Χανιά, Ηράκλειο) με συνοπτικές ή και παράτυπες διαδικασίες. Τα λίγα που βρίσκονται σε λειτουργία, είτε με ίδια χρήση είτε με διαφορετική, έχουν υποστεί βίαιες επεμβάσεις και προσθήκες (με σκοπό να αυξήσουν το δυναμικό τους, να εκσυγχρονιστούν, να εξυπηρετήσουν τις να μεταλλάξουν την αισθητική τους σύμφωνα με το προφίλ της νέας τους ιδιοκτησίας κ.λπ.), που αλλοιώνουν την αρχιτεκτονική τους ταυτότητα.

Όσον αφορά στο ιδιοκτησιακό τους καθεστώς, αυτό είναι μάλλον περίπλοκο. Ορισμένα από αυτά ανήκουν ακόμη στο κράτος, άλλα παραχωρήθηκαν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλα ανήκουν σε ιδιώτες επιχειρηματίες. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση (και η τοπική κοινωνία) συνήθως είναι θετική ως προς τη διατήρηση των κτιρίων, με διαφορετική όμως χρήση - κυρίως πολιτιστική. Όσα βρίσκονται υπό την ιδιοκτησία του κράτους λόγω μνημονιακών υποχρεώσεων έχουν περάσει από τον ΕΟΤ στη διαχείριση του ΤΑΙΠΕΔ και αποτελούν «οικόπεδα» προς πώληση για την αποπληρωμή του εθνικού χρέους.

Στην Ελλάδα αναγνωρίζουμε ευρέως την αξία του μνημείου όταν αναφερόμαστε σε ένα αρχαίο, μεσαιωνικό, παραδοσιακό κ.λπ. κτίριο, αλλά ακόμη το μοντέρνο αντιμετωπίζεται με προκατάληψη και οι αξίες του μοντερνισμού αναγνωρίζονται συνειδητά από ένα περιορισμένο ή/ και εξειδικευμένο κοινό. Από το 2007 γίνεται μια δυναμική προσπάθεια διάσωσης των «Ξενία» από τον Σύλλογο Αρχιτεκτόνων, ο οποίος πέτυχε την κήρυξη ως διατηρητέων ορισμένων εξ αυτών. Όμως τα κτίρια αυτά συνεχίζουν να κινδυνεύουν όσο η ίδια η κοινωνία δεν τα αναγνωρίζει ως τμήμα της σύγχρονης αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής της κληρονομιάς.

Κατόπιν τούτων ερωτάσθε:

1. Ποια είναι τα «Ξενία» που ανήκουν στο Κράτος και ποια έχουν περιέλθει στη διαχείριση του ΤΑΙΠΕΔ;
2. Πως προτίθεσθε να αξιοποιήσετε τα «Ξενία» του Κράτους;

Ο ερωτών Βουλευτής

Νίκος Ι. Νικολόπουλος

Πρόεδρος Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος Ελλάδος